

Perspective de colaborare a Republicii Moldova cu NATO în asigurarea securității naționale a țării: istoriografia problemei

Viorica LEANCĂ,
doctor în filozofie, profesor universitar,
Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

Stanislav COVALSCHI,
doctor în istorie, lector universitar,
Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

SUMMARY

Ensuring national security is the central goal pursued in achieving domestic and foreign policy, especially that late twentieth and early twenty-first century characterized by profound transformations of the security environment and the emergence of new vulnerabilities and threats against states and societies.

Key-words: Strengthening democratic processes in RM, Security Policy, NATO, European community, Republic of Moldova – NATO partnership.

REZUMAT

Asigurarea securității naționale reprezintă obiectivul central urmărit în realizarea politicii interne și externe, mai ales că sfârșitul sec. al XX-lea și începutul sec. al XXI-lea au fost caracterizate prin transformări profunde ale mediului de securitate și apariția unor noi vulnerabilități și amenințări împotriva statelor și societăților.

Cuvinte-cheie: consolidarea proceselor democratice în Republica Moldova, politica de securitate, NATO, comunitatea europeană, parteneriat Republica Moldova – NATO.

Metode aplicate și materiale utilizate. În procesul de elaborare a articolului, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: istorice, metoda analizei, sintezei, metoda comparativă. În calitate de materiale științifice au fost utilizate lucrările politologilor din Republica Moldova și Comunitatea europeană.

Introducere. Consolidarea proceselor democratice, ridicarea nivelului de trai, promovarea coeziunii sociale, intereselor statului și societății nu pot fi realizate în afara unui cadru propice de securitate. Se consideră, că obiectivul esențial al politicii de securitate și al activității instituțiilor din acest sector nu constă în oferirea unui sen-

timent abstract de securitate, ci în crearea și menținerea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea economică, socială, politică și culturală a țării. Asigurarea securității naționale este scopul central urmărit în realizarea politicii interne și externe, cu atât mai mult cu cât sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea sunt caracterizate

prin transformări profunde ale mediului de securitate și prin apariția unor amenințări și vulnerabilități noi la adresa statelor și societăților.

Rezultatele obținute și discuții. După studii îndelungate, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a inițiat și derulează ample procese de remodelare a structurilor interne, îndeosebi a celor militare, pentru a oferi consistență, coerență și perspectivă în gestionarea viitoarelor situații. Astfel, ea se transformă treptat într-un actor politic major al lumii viitoare, tot mai interdependente și mai doritoare de pace.

Este cunoscut faptul că inițiativa creării PpP (*Parteneriatul pentru Pace*) viza, între altele, realizarea unui mediu de securitate stabil și pregătirea țărilor partenere pentru aderarea la NATO, reprezentând o adaptare a filozofiei Alianței la noile condiții de după Războiul Rece și o transmitere a acesteia către parteneri. *Parteneriatul pentru Pace* nu a fost însă gândit ca un substitut pentru calitatea de membru al NATO. De aceea, majoritatea țărilor partenere și-au dorit și își doresc să intre în Alianță. Este interesant faptul că între țările partenere se numără state neutre ca Elveția, Austria, Turkmenistan sau Republica Moldova, care au perceput corect însemnătatea unei inițiative de o asemenea anvergură.

Relațiile de cooperare dintre Republica Moldova și Alianța Nord-Atlantică sunt canalizate pe diferite dimensiuni de activitate, exprimate prin mai multe sfere instituționalizate de interes comun, printre care consolidarea capacităților de apărare, interoperabilitatea, cercetarea științifică și protecția mediului. Republica Moldova are interesul de a dezvolta relații benefice de cooperare cu NATO pentru a contribui la pacea și securitatea internațională, dar și pentru ameliorarea stării securității naționale.

Aflându-se în profund proces de transformare a sistemului național de securitate și apărare, Republica Moldova beneficiază din partea NATO de programe de asistență

care se manifestă prin: consultanță și expertiză, acces la informații, training și schimb de experiență, sprijin financiar și logistic, toate împreună sprijinind reformarea sistemului național de securitate și apărare, dezvoltarea instituțiilor în domeniu, precum și rezolvarea unor probleme specifice din domeniul securității, precum au fost ambalarea și distrugerea pesticidelor de pe teritoriul țării noastre; distrugerea stocului de melanj ce era pe cale să genereze o catastrofă ecologică, susținerea proiectelor de monitorizare a situației privind alunecările de teren, asigurarea accesului la internet pentru instituțiile academice din țară ș. a.

Actualitatea și importanța problemelor abordate sunt determinate de necesitatea de a supune cercetării beneficiile cooperării și perspectivele de colaborare cu Alianța Nord-Atlantică. Relevanța investigațiilor este amplificată de componentele securității, care este edificată nu numai pe elemente politice, militare sau geopolitice, dar și pe aspecte economice, sociale, energetice, umanitare, științifice sau ecologice.

Deși Strategia de informare și comunicare în domeniul apărării și securității naționale pentru anii 2012-2016, aprobată de Guvern la 25 iulie 2012, prevede o mai bună informare a cetățenilor cu privire la relația Republica Moldova – NATO, [1] totuși rezultatele cercetărilor sociologice care vor fi reliefate mai jos denotă constant că Alianța Atlanticului de Nord și politicile pe care le promovează în decursul a două decenii după încheierea Războiului Rece rămân, practic, necunoscute sau foarte puțin cunoscute. Această situație precară demonstrează oportunitatea, importanța și actualitatea realizării unui studiu complex al activităților și caracterului Organizației în contextul transformărilor structurii sistemului internațional, inclusiv al relațiilor de parteneriat cu Republica Moldova.

Reperete teoretico-metodologice ale securității naționale și transformărilor practice ale acestui sector de interes național s-au

articulat în jurul diverșilor autori - B. Buzan, [2] P. Țăgankov [3] ș. a. Unele studii, mai ales Școala de la Copenhaga, iau în considerare atât noile tipuri de amenințări și vulnerabilități ce se manifestă în cinci sectoare ale activității statale (militar, politic, economic, societal și de mediu), cât și diferențele esențiale de manifestare a lor asupra statelor puternice și asupra celor slabe.

În Republica Moldova problematica securității a fost abordată de astfel de autori precum V. Juc [4], V. Beniuc [5], C. Manolache [6], V. Varzari [7] ș. a.

Cooperarea dintre Republica Moldova și Organizația Nord-Atlantică, incluzând atât parteneriatul politic, cât și acțiuni în domeniile științei și protecției mediului, este reliefată în lucrările lui V. Juc [8], V. Lupan [9], D. Mânzărari și V. Ioniță [10], N. Popescu [11] ș. a.

Scopul propus este de a supune cercetării în complex activitățile de colaborare între Organizația Nord-Atlantică și Republica Moldova în condițiile schimbării structurale de sistem, exprimate prin politici de asistență și instruire în diferite domenii, urmărindu-se determinarea semnificației lor atât pentru Alianță, cât și pentru Republica Moldova în contextul statutului autoproclamat de neutralitate permanentă.

Pentru obținerea unei cercetări complexe, a fost folosit un șir de metode calitative - analiza și sinteza, metoda istorică, metoda opiniei experților. În procesul de elaborare a lucrării au fost aplicate principiile istorismului, interdisciplinarității și multidisciplinarității, abordările sistemică și politologică, precum și un set de metode general-științifice (structural-funcțională, instituțională, descriptiv-istorică, comparativă, analiza și sinteza, inducția și deducția, behavioristă) și

particular-științifice (politologico-descriptivă, analiza conținutului documentelor, conținut analiza presei, analiza evenimentelor).

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în elaborarea unui studiu cu valențe fezabile care se manifestă prin următoarele: contribuie la familiarizarea opiniei publice cu politicile Organizației Nord-Atlantice, asigurând o mai bună înțelegere a caracterului, obiectivelor și activităților acestui actor internațional; completează setul de informații consacrate politicilor Alianței Atlantice de Nord și oferă posibilități de a identifica oportunități noi de parteneriat și cooperare, inclusiv prin actualizarea a doua a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului.

Concluzii. Tratatul Nord-Atlantic și-a extins treptat activitățile exercitate, părăsind gradual caracterul îngust militar, potențialul disponibil, polivalența puțin cunoscută, eficiența reconfirmată în asigurarea securității și apărării, prezența în mijloacele de informare în masă aducându-i fie autoritate de luptător pentru libertate și democrație, fie detestare și catalogarea ca exponent al hegemonismului și expansionismului.

Noul document strategic al NATO are o semnificație majoră și pentru Republica Moldova, pentru a reafirma rolul anterior al organizației, fiind atribuite și responsabilități care acoperă și necesitățile naționale ale securității moldovenești. Extinderea și aprofundarea parteneriatelor cu statele terțe de către NATO oferă noi oportunități pentru oficialii moldoveni de a redresa situația în diverse domenii specifice, legate și de avansarea capacităților în planificarea strategiei de apărare sau de obținere a unor deprinderi noi prin antrenarea în misiuni postconflict desfășurate de organizație.

BIBLIOGRAFIE

1. Strategia de informare și comunicare în domeniul apărării și securității naționale pentru anii 2012-2016. [On-line]: <http://www.eldor.info/2012/07/strategia_ce_priveste_o_mai_bună_informare_a_cetătenilor_cu_privire_1la_relatia_rm_nato>. (accesat la 10.04.2014). Bary Buzan. Popoarele, statele și teama. Chișinău: Cartier, 2000, 386 p.

2. П. А. Цыганков. Теория международных отношений. Учебное пособие. Москва, Гардарики, 2003, 590 с.

3. Victor Juc. Edificarea relațiilor internaționale postrăzboi rece: aspecte teoretico-metodologice și replieri geostrategice. Chișinău: Sirius, 2011, 248 p.

4. Валентин Бенюк. Контекстуальные условия разрешения приднестровского конфликта.// Anuar științific al Institutului de Relații Internaționale din Moldova. Volumul IV, Chișinău: IRIM, 2006, p. 9-13.

5. Constantin Manolache. Securitatea ecologică. Aspectul politico-militar. Chișinău: Institutul Militar al Forțelor Armate, 2008, 126 p.

6. Vitalie Varzari. Reformarea sectorului de securitate națională a Republicii Moldova din perspectiva amenințărilor și vulnerabilităților.// „Revista de filozofie, sociologie și științe politice,” 2010, nr. 3, p. 58-64.

7. Victor Juc. Politica externă.// „Republica Moldova,” ediția a 2-a, revăzută și adăugită. Chișinău: Tipogr. „Bonsoffices” SRL, 2010, p. 706-715.

8. Vlad Lupan. Relațiile Republicii Moldova cu Alianța Nord-Atlantică (NATO).// „Evoluția politicii externe a Republicii Moldova (1998-2008).” Chișinău: Cardidact, 2009, p. 142-152.

9. Dumitru Mînzari, Veaceslav Ioniță. De ce avem nevoie de NATO? Sau de ce existența Moldovei ca stat suveran depinde de aderarea la NATO.// „Discussion Paper,” nr. 3, octombrie 2008 – martie 2009, 90 p.

10. Nicu Popescu. Politica externă a Uniunii Europene și conflictele postsovietice. Chișinău: Cartier, 2013, 224 p.

Prezentat: 19 noiembrie 2015.

E-mail: kovstas@yandex.ru